

AGUSTÍ BASSOLS: UNA NORMALITZACIÓ GAIREBÉ REEXIDA.

**Lluís Jou i Mirabent,
President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya
Llegit a la sessió pública de lloança pòstuma
Col·legi de l'Advocacia. Sala de columnes. 29 de gener de 2019**

Els estatuts de l'Acadèmia preveuen que en faltar un dels seus membres s'encomani a un dels que el sobreviuen una lloança pòstuma amb la finalitat de recordar-ne la personalitat, valorar-ne l'obra científica, rememorar l'activitat acadèmica i adreçar-li un record corporatiu i personal.

A la primera sessió tinguda després de la mort d'Agustí Bassols, succeïda fa nou mesos, vam acordar d'encomanar aquesta tasca a Núria de Gispert, que hi tingué tanta relació professional i política com acabem de constatar. Gràcies, senyora de Gispert, per haver acceptat l'encàrrec i haver-lo acomplert amb tanta passió i proximitat.

Gairebé sempre la lloança pòstuma és fa en una sessió ordinària a la qual, si podem, convidem els familiars més directes del company que ens ha deixat. En el cas d'Agustí Bassols ha calgut fer-ho en sessió pública en atenció a la dimensió col·lectiva que li atorguen els més de vuit anys que exercí com a conseller de Justícia en un moment fundacional de la segona restauració de la Generalitat. D'altra banda, el Col·legi de l'Advocacia va considerar la conveniència de retre-li un homenatge i ens suggerí d'organitzar-lo conjuntament, gest que vam acceptar i que agraeixo.

Agustí Bassols va néixer el 1924. El mateix any que el meu pare, el mateix que Josep M. Puig Salellas a qui succeeixo en la medalla acadèmica. Em portava, doncs, més de trenta anys i era, evidentment, d'una generació anterior a la meva. Per això en tinc una visió en certa manera distant per molt que ell fos una persona extraordinàriament propera.

Fou nomenat conseller de Justícia el 24 d'agost de 1982, en substitució del tan respectat com veterà Ignasi de Gispert. Llavors jo encarava la fase final de les oposicions a notari i per mi el nou conseller era un desconegut, com ho era pel gran públic malgrat el seu bagatge a l'Òmnium, al Congrés de Cultura Catalana i al Col·legi d'Advocats.

El vaig veure per primer cop a Jornades de Tossa de Mar just aprovat el text refós, en versió oficial catalana, de la Compilació de 1960 amb la Llei catalana de 1984 que l'adaptava als principis constitucionals, llei que ell mateix havia tirat endavant.

Hi vaig tenir el primer tracte personal amb ocasió de la Llei de censos de 1990 en la redacció de la qual, per invitació del seu director general Antoni Castella, una bona i

gran persona que no puc deixar de recordar amb tendresa i agraïment, vam participar tres professionals llavors joves: el professor Mirambell, el registrador Quintana i jo mateix.

Finalment vaig establir-hi un cert grau de confiança, que ja va perdurar tota la vida, a partir de 1991 amb ocasió de la tramitació del Codi de Successions i del Manifest en defensa del Dret civil de Catalunya que ell va promoure per fer palès el rebuig del món jurídic català a la visió reduccionista de la competència de la Generalitat en matèria de Dret civil que sostenien els aparells de l'Estat i que s'havia manifestat, una vegada més en el recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei de filiacions.

Agustí Bassols era una persona planera, col·loquial, murri, amb més aire de pagès que d'intel·lectual i amb un posat proper que, segons com, recordava el de Josep Pla. Em semblava pacient i era extraordinàriament realista, tant, que és a ell a qui s'atribueix la dita que *l'única cosa que un té segura quan el designen conseller és que un dia serà ex conseller....* La formació com a advocat també el devia marcar força: l'interès del seu client, en el seu cas el nostre Govern, era molt superior al seu, i potser per això feia seves de bon grat idees d'altres i no semblava gaire adelerat per protagonismes personals ni titulars de diaris.

Però, quina és l'obra d'Agustí Bassols que el fa mereixedor d'un record públic especial? Doncs haver estat un home de govern que amb tacte i valentia va resultar immune al cafè per a tothom.

D'una banda va assumir els traspessos en matèria penitenciària, efectius des de l'1 de gener de 1984, malgrat la gran dificultat que comportava i la valoració de costos a la baixa que se'n va fer, conscient que no sempre el temps juga a favor i que governar és triar. Era un ara o potser mai. I fou llavors i si no hagués estat per ell hauria estat mai perquè cap altre govern autònom té competències en la matèria. Per algú que veia en la política un servei als conciutadans, no hi havia res de més social que acceptar el repte de la lluita per a la rehabilitació i reintegració dels presos que sempre són els més marginats entre els marginats.

D'altra banda, i sobretot, va treballar sense defallences per desenvolupar el Dret civil de Catalunya fent-li superar el marge formal tan limitat que tenia a la Compilació i aprofitant, precisament, la força expansiva d'aquella llei aprovada en temps difícils. Per algú que veia en la política un servei al país, no hi havia gairebé res tan nacional com reforçar un dels tradicionals trets d'identitat col·lectiva amb tanta transcendència quotidiana.

Feu seva, doncs, la màxima del President Macià: *Fer Lleis nostres en llengua nostra*. La llavor que va plantar ha anat fructificant en l'obra dels seus successors, Xicoy, Isaac, de Gispert, Guàrdia, Vallès, Tura, Bozal, Gordó, Mundó i Capella que, des d'opcions polítiques i visions personals diverses han mantingut la mateixa línia fins arribar a l'actual Codi Civil, extens i arrelat.

El 1982, però, la majoria dels professionals de Dret mai no haurien admès una expansió tal. Se sentien més còmodes amb una legislació única per a tot l'estat com encara ara n'hi ha molts que pensen que en matèria d'obligacions i contractes elaborar unes normes pròpies és un caprici. En conjunt, respectaven el Dret civil de Catalunya, però, sobretot els pertanyents a cossos estatals, consideraven que expandir-lo els generava dificultats afegides quan venien a exercir a Catalunya. Aquesta actitud se sumava als recels de l'Estat que maldava per limitar les nostres competències en la matèria a simples modificacions del text compilat. Calia valor, i

sobretot tranquil·litat, per assumir la tasca de desenvolupar ambiciosament el Dret civil, i Bassols la va assumir.

La va emprendre en un procés que el professor Mirambell va qualificar anys enrere com “l'altra normalització”, la del Dret privat, a la qual Bassols va aplicar criteris semblants als de la “normalització lingüística”. Un procés que va ser acceptat i compartit pels professionals, els polítics i la ciutadania perquè fou:

- Participatiu, perquè va cridar a elaborar els avantprojectes a professionals de procedències diverses i formacions variades,
- Consensuat, perquè els consultà als col·legis professionals i, sobretot, als partits de l'oposició, i sempre va procurar que, en tramitar-los al Parlament, aconseguissin en conjunt el suport de tots els grups per molt que en el temps que fou conseller el Govern tenia majoria absoluta a la Cambra.
- Despolititzat, perquè no en feu obertament un actiu de partit i buscà l'acord de tots.
- Progressiu, perquè va anar plantejant objectius parcials: primer lleis sectorials, després codis sectorials..... la qüestió era no deixar d'avançar.
- I Tossut, perquè no s'arrugà amb els recursos d'inconstitucionalitat ni les altres dificultats, com tampoc no s'hi ha arrugat els consellers i conselleres que l'han succeït.

Agustí Bassols ha estat afortunat com pocs polítics d'aquest país: ha vist com la tasca que va iniciar gairebé està culminada i com tots els seus successors l'han continuada fins a arribar al Codi Civil actual, la Llei primera del qual és de 30 de desembre de 2002, quan feia deu anys que havia deixat la conselleria, i les darreres, de moment, són les aprovades l'any 2017, un any abans de la seva mort.

El Codi se sustenta en una síntesi acceptable de tradició i modernitat, que és una eina de reforçament de la identitat col·lectiva, un instrument per a la cohesió social i dona resposta a les necessitats d'avui. El podem qualificar sense exagerar gaire

- Com una construcció col·lectiva que ens permet fer aportacions amb veu original al conjunt de codis civils més moderns.
- Com un instrument de solució dels problemes del dia a dia de tota la ciutadania i adaptat a les seves necessitats d'avui,
- Com una manifestació de la nostra manera pròpia de concebre la Llei, sempre sota els principis
 - de llibertat civil, perquè s'admet tot el que la Llei no prohibeix en contraposició a aquella concepció que entén que el que la Llei no regula no és possible, i així es fa una opció clara per la llibertat de testar, l'acceptació plena de les unions estables en parella i els règims de separació de béns, la llibertat de pacte, les alternatives familiars a les autoritzacions judicials entre d'altres moltes manifestacions.
 - de limitació de la propietat privada per la seva funció social, perquè la concep com a un instrument per a fer efectius el dret a l'habitatge, a un urbanisme digne, a la preservació del paisatge del paisatge i de la natura, a la conservació del patrimoni cultural, al respecte als animals i a la llibertat d'empresa i no com un tot s'hi val.

Agustí Bassols ha estat membre de la nostra Acadèmia al llarg de 28 anys. Hi va entrar el 1990, i el maig de 1992, dins del termini reglamentari malgrat les seves responsabilitats, va llegir el discurs d'ingrés sobre el tema *Vers la codificació del Dret civil català. La reforma prèvia de 1984*, fou membre de la Junta de Govern i fins poc abans de la seva mort assistia amb regularitat a les nostres sessions.

L'Acadèmia, que des de l'any 1840, ha fet de l'estudi i la defensa del Dret Civil de Catalunya una de les seves raons de ser, s'honora d'haver tingut entre els seus membres el conseller que va posar la llavor de la renovació del nostre Dret i per això, avui, juntament amb el Col·legi de l'Advocacia de Barcelona que ens acull amb generositat, li ha volgut retre aquest homenatge públic amb motiu de la lectura reglamentària de la lloança pòstuma.

Moltes gràcies, Agustí Bassols, per la llavor que vas plantar, la feina que vas fer i el record que ens has deixat. I moltes, moltes, moltes gràcies a tots vostès que avui ens han volgut acompanyar per recordar-lo.

Lluís Jou
President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya
Notari de Barcelona